

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-324-8-7>

**ENSURING INFORMATION SECURITY OF PARTICIPANTS
IN CIVIL CASES RESIDING IN THE TEMPORARY OCCUPIED
TERRITORY OF UKRAINE**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УЧАСНИКІВ
ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ НА ТИМЧАСОВО
ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ**

Koroied S. O.   Короєд С. О.

*Doctor of Juridical Sciences, Professor,
Professor at the Department of Law
and Public Administration
Higher Education Institution
"King Danylo University"
Ivano-Frankivsk, Ukraine*

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри права та публічного
управління
Заклад вищої освіти «Університет
Короля Данила»
м. Івано-Франківськ, Україна*

Прийнята Радою національної безпеки і оборони України 15 жовтня 2021 року та введена в дію Указом Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021 Стратегія інформаційної безпеки до 2025 року (на заміну Доктрини інформаційної безпеки України 2016 року) окремо не визначає загроз і викликів інформаційній безпеці в сфері правосуддя та учасників судових справ, які проживають на тимчасово окупованій території, проте такі загрози, на жаль, існують і пов'язані із загальним домінуванням РФ як держави-агресора на тимчасово окупованих територіях, яка застосовує методи тотального придушення свободи слова; придушення будь-яких спроб інакомислення посилюється регулярними репресіями стосовно патріотично налаштованих українських громадян і незалежних журналістів, а також переслідуванням за перегляд українського контенту. В Стратегії також констатується, що інформаційний тиск, що здійснюється державою-агресором, негативно відображається й на дітях, які проживають на тимчасово окупованих територіях. В науковій літературі при цьому наводиться умовна класифікація ситуації щодо інформаційної безпеки прав громадян України на кілька категорій, серед яких виділяється інформаційна безпека громадян України, які проживають в АР Крим та на тимчасово окупованих територіях, а також наводяться відповідні аналітичні доповіді про випадки переслідувань на зазначених територіях [1, с. 289-292].

Оскільки на тимчасово окупованих територіях органи влади України не виконують свої повноваження, здійснення мешканцями цих територій – громадянами України окремих прав, зокрема державної реєстрації народження дітей або смерті родичів в органах реєстрації актів цивільного стану України (РАЦС) є неможливим. У зв'язку з цим вони, чи-то з об'єктивних підстав, чи-то суб'єктивних міркувань, звертаються до судів України із заявами про встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України. При цьому саме по собі бажання (не говорячи вже про конкретні дії) мешканця тимчасово окупованої території, який до того ж ще має виражену проукраїнську позицію, встановити в судовому порядку факт народження своєї дитини на цій території з метою подальшого отримання свідоцтва про народження дитини «українського зразка», може створювати для такої людини (та її дитини) загрозу переслідування з боку окупаційної адміністрації за її проукраїнську позицію.

Водночас інформація щодо суду, який розглядає справу, *учасників справи* та предмету позову, дати надходження позовної заяви (скарги) чи будь-якої іншої заяви або клопотання у справі, *у тому числі особи, яка подала таку заяву*, місця, дати і часу судового засідання, руху справи з одного суду до іншого є відкритою та підлягає невідкладному оприлюдненню (крім випадків, установлених законом) на офіційному веб-порталі судової влади України в порядку, визначеному Положенням про Єдину судову інформаційно-комунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів). (ч. 3 ст. 8 ЦПК України, ч. 2 ст. 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»).

Варто зауважити, що працівниками суддівського корпусу вже зверталася увага на недостатнє висвітлення спеціальних галузевих характеристик інформаційної безпеки при запровадженні Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, що потребує додаткового дослідження критеріїв гарантування інформаційної безпеки при введенні в дію нових технологічних рішень у сфері електронного суду [2, с. 19].

З огляду на той обсяг інформації, який підлягає оприлюдненню на офіційному веб-порталі судової влади України, очевидним є те, що оприлюднена у відкритому доступі інформація про учасників справи (із зазначенням прізвища, імені, по батькові) може створювати загрозу інформаційній безпеці громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території та стали учасниками відповідних судових справ, оскільки у зв'язку із відкритою доступністю зазначеної інформації стан захищеності інтересів громадянина України – учасника судової справи

опиняється під загрозою через можливе завдання шкоди його життю і здоров'ю чи спричинення йому інших негативних наслідків з боку окупаційної адміністрації (адже звернення мешканців тимчасово окупованих територій до судів України свідчить про підтримання ними зв'язків з Україною та, відповідно, невизнання влади окупаційної адміністрації).

Протидія такій загрозі, тобто забезпечення інформаційної безпеки, має відбуватися шляхом забезпечення захисту зазначеної інформації про учасників справи як персональних даних. Отже, мова має йти про обмеження поширення (блокування) такої інформації на офіційному веб-порталі судової влади України. Водночас, виходячи із окресленої нами вище загрози, інформаційна небезпека більшою мірою стосується громадян – мешканців тимчасово окупованих територій, які виступають саме ініціаторами цивільних справ (заявниками). Якщо ж мешканець тимчасово окупованої території виступатиме в цивільній справі відповідачем, то навряд чи є такі категорії цивільних справ, участь в процесуальному статусі відповідача в яких може створювати для такого громадянина очевидні потенційні загрози, про які говорилося вище. А відтак, немає необхідності обмежувати доступ (блокувати) до інформації про прізвище, ім'я, по батькові учасника справи – відповідача, який є мешканцем тимчасово окупованої території. Крім того, вважаємо, що зазначена інформація навпаки має бути відкритою, щоб такі особи (як відповідачі чи заінтересовані особи) мали можливість отримувати (моніторити, перевіряти) інформацію на офіційному веб-порталі судової влади України про судові засідання та справи за позовами і заявами інших осіб, з метою реалізації свого права на захист. Тому варто погодитись із встановленою ст. 12-1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» процедурою повідомлення відповідача, місцезнаходження чи місця роботи якого знаходиться на тимчасово окупованій території, шляхом публікації оголошення на офіційному веб-сайті судової влади України. Разом з тим в таких справах, де відповідачами (третіми чи заінтересованими особами) виступають мешканці тимчасово окупованих територій, вважаємо за недоцільне оприлюднювати на веб-порталі судової влади України (на вкладках «Інформація щодо стану розгляду справ» та «Список судових справ, призначених до розгляду») інформацію про єдиний унікальний номер судової справи та номер провадження, адже наявність інформації про номер справи дозволить в Єдиному державному реєстрі судових рішень ознайомитись із відповідними судовими рішеннями за участю такої

особи, а відтак дізнатися про підстави і предмет позову чи суть розглядуваного судом питання.

Отже, з метою забезпечення інформаційної безпеки мешканців тимчасово окупованих територій, які звертаються до судів України (виступаючи позивачами або заявниками), зокрема у справах про встановлення фактів народження або смерті на тимчасово окупованій території, оприлюднення інформації про прізвище, ім'я, по батькові таких заявників на офіційному веб-порталі судової влади України (на вкладках «Інформація щодо стану розгляду справ» та «Список судових справ, призначених до розгляду») має бути обмежене (заблоковано). Персональне інформування ж таких осіб (заявників, позивачів) про суд, місце, дату і час судового засідання, номер і рух справи тощо може відбуватися за допомогою підсистеми «Електронний суд» (за наявності у особи офіційної електронної адреси та можливості доступу до свого Електронного кабінету) або на зазначені особою в заяві адресу електронної пошти чи номери засобів зв'язку (п. 2 ч. 3 ст. 175 ЦПК України) (включаючи популярні телефонні месенджери, зокрема Viber [3]), а також повідомлення зазначеної інформації з використанням мобільного застосунку Порталу Дія (ч. 1 ст. 11 ЦПК України).

Саме за такого підходу, на наше переконання, може бути гарантована інформаційна безпека та захист персональних даних учасників цивільних справ, які проживають на тимчасово окупованій території України та виступають заявниками в судах України, при використанні Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи.

Література:

1. Золотар О. О. Інформаційна безпека і практика: монографія. Київ: ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2018. 446 с.
2. Петров Є., Барікова А., Інформаційна безпека в умовах функціонування електронного суду. Слово національної школи суддів України. 2019. № 1 (26). С. 18–30.
3. Ухвала Верховного Суду від 17 листопада 2022 року у справі № 560/5541/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107370414>.